

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie november 2011

Plénum

Nálezy:

spisová značka	PL. ÚS 104/2011
sudca spravodajca	Juraj Horváth
druh konania	čl. 129 ods. 2 ústavnosť a zákonnosť voľby prezidenta, volieb do NRSR, do orgánov územnej samosprávy a Európskeho parlamentu (voľby primátora mesta Levoča)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	19. októbra 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Uznesením č. k. PL. ÚS 104/2011-52 z 21. septembra 2011 ústavný súd spojil a prijal na ďalšie konanie sťažnosti Ing. M. V., L. (ďalej aj „sťažovateľ v 1. rade“), 1670 oprávnených voličov mesta Levoča (ďalej len „sťažovatelia v 2. rade“) a politickej strany S. [ďalej len „sťažovateľka v 3. rade“, (spolu ďalej len „sťažovatelia“)], ktorými namietali neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta Levoča (ďalej aj „mesto“) konaných 25. júna 2011.</p> <p>Zo zápisnice mestskej volebnej komisie o celkovom výsledku volieb konaných 25. júna 2011 vyplýva, že sťažovateľ v 1. rade kandidoval na post primátora mesta pod poradovým č. 2, pričom z celkového počtu 5037 platne odovzdaných hlasov sťažovateľ v 1. rade získal 2516 platných hlasov a víťaz volieb na post primátora mesta PaedDr. M. M. (ďalej aj „odporca“), získal v uvedených voľbách celkovo 2521 platných hlasov, t. j. o 5 platných hlasov viac ako získal sťažovateľ v 1. rade.</p> <p>Sťažovateľ v 1. rade namietal neústavnosť a nezákonnosť volieb primátora mesta Levoča z týchto dôvodov:</p> <p>1. Pochybenia pri sčítavaní hlasovacích lístkov. Podľa tvrdení sťažovateľa mali okrskové volebné komisie v ním uvedených volebných okrskoch vyhodnotiť za neplatné aj platne upravené hlasovacie lístky odovzdané v prospech sťažovateľa v 1. rade. Sťažovateľ v 1. rade ďalej uviedol, že obvodná volebná komisia zakázala (aj keď nie písomne) mestskej volebnej komisii, aby si od okrskových volebných komisií vyžiadala na účely kontroly hlasovacie lístky, pričom „Z uvedeného dôvodu väčšina členov mestskej volebnej komisie odmietla podpísať zápisnicu“.</p> <p>2. Obmedzovanie prístupu k voľbám Sťažovateľ v 1. rade namietal neprimeranú aktivitu príslušníkov Policajného zboru, ktorí podľa neho v neobvykle vysokom počte („... približne 14 dní pred voľbami bol v meste L. zvýšený počet príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky, a to z bežného tabuľkového stavu 30 príslušníkov na 94 príslušníkov...“) a nad mieru primeranú obvyklým pomerom vo volebných okrskoch č. 6 a č. 10 s výskytom voličov prevažne rómskej národnosti vykonávali v deň volieb technické kontroly osobných motorových vozidiel, v dôsledku čoho bol výrazne obmedzený prístup voličov v týchto volebných okrskoch k voľbám.</p> <p>3. Porušenia počas volebnej kampane Sťažovateľ v 1. rade namietal, že jeho predvolebné mítingy boli monitorované</p>

	<p>policajnými hliadkami aj napriek skutočnosti, že „O žiadnu policajnú asistenciu a ani ochranu... políciu nežiadal“ čo malo mať negatívny vplyv na efektivitu jeho predvolebnej kampane.</p> <p>4. Porušenie volebného moratória</p> <p>Podľa sťažovateľa v 1. rade bolo porušené aj predvolebné moratórium, a to v dôsledku aktivity dvoch členov mestského zastupiteľstva Ing. J. B. a V. G., ktorí sa v deň volieb mali pohybovať pred volebnými miestnosťami volebných okrskov č. 6, 7, 8, 9 a 10, mali z volebných miestností „vyvolávať“ členov volebných komisií a zapisovateľky a tiež ovplyvňovať voličov pred volebnými miestnosťami.</p> <p>Sťažovatelia v 2. rade sťažovateľka v 3. rade namietali nezákonnosť a neústavnosť volieb z identických dôvodov a navrhovali identické dôkazy ako sťažovateľ v 1. rade, no na rozdiel od neho žiadali vykonať kontrolu a prepočítanie hlasovacích lístkov ústavným súdom vo všetkých desiatich volebných okrskoch.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Ústavný súd v okolnostiach danej veci skúmal, či skutočnosti namietané sťažovateľmi v danej veci boli spôsobilé, a to buď jednotlivito, alebo spoločne, vyvolať porušenie volebného zákona, a teda či boli spôsobilé v konečnom dôsledku ovplyvniť výsledok napadnutých komunálnych volieb.</p> <p>V súvislosti s námietkou sťažovateľov o možných pochybeniach pri prepočítaní hlasovacích lístkov vykonal ústavný súd sťažovateľmi, ako aj odporcom navrhované dokazovanie a skontroloval volebnú dokumentáciu zo všetkých desiatich volebných okrskov vrátane prepočítania platných, ako aj neplatných hlasovacích lístkov a následne tieto prepočítaním zistené počty porovnal s údajmi o počte platných a neplatných hlasovacích lístkov pre voľbu primátora mesta vyplývajúcimi zo zápisníc okrskových volebných komisií č. 1 až 10.</p> <p>Pri posudzovaní hlasovacích lístkov ústavný súd vychádzajúc z dikcie § 38 ods. 1 v spojení s § 38 ods. 3 volebného zákona dospel k záveru, že z hlasovacieho lístka musí byť v prvom rade nesporne zrejماً vôľa voliča vyjadrená tým, že zakrúžkoval poradové číslo kandidáta, ktorému dal svoj hlas, t. j. koho volil za primátora mesta, pričom v tejto súvislosti ústavný súd rovnako ako aj v minulosti (napr. PL. ÚS 8/08) vyhodnotil ako platné aj tie hlasovacie lístky, na ktorých volič označil zakrúžkovaním poradového čísla svojho kandidáta, aj keď súčasne prečiarkol meno protikandidáta (§ 38 ods. 3 volebného zákona), pretože aj z takto upraveného hlasovacieho lístka nesporne vyplýva, koho volič volil, teda komu dal svoj hlas. Obdobne aj v minulosti ústavný súd považoval za označený zákonom ustanoveným spôsobom, a teda za platný aj hlasovací lístok, na ktorom volič okrem poradového čísla ním zvoleného kandidáta súčasne zakrúžkoval aj jeho meno, poprípade ak okrem toho navyše prečiarkol ešte aj mená protikandidátov (napr. PL. ÚS 11/2011).</p> <p>A contrario ústavný súd už v minulosti ustálil (napr. PL. ÚS 11/2011), že za platne, a teda v súlade s volebným zákonom upravený nemožno považovať hlasovací lístok, na ktorom volič zakrúžkuje poradové číslo ním zvoleného kandidáta a súčasne označí krúžkom aj poradové číslo iného kandidáta, pričom tento krúžok je následne prečiarknutý krížikom (tu by síce mohlo ísť o prípad, keď sa volič pri úprave hlasovacieho lístka pomýlil, takže svoju chybnú voľbu vyznačenú zakrúžkovaním poradového čísla neželaného kandidáta prečiarkol a následne zakrúžkoval poradové číslo iného kandidáta, avšak v takomto prípade volebný zákon v § 31 ods. 3 predpokladá, že na požiadanie voliča mu okrsková volebná komisia vydá za nesprávne upravené hlasovacie lístky iné), za platne upravený nemožno považovať ani hlasovací lístok, na ktorom volič zakrúžkuje iba meno zvoleného kandidáta bez poradového čísla alebo na ktorom volič označí kandidáta iba krížikom na jeho poradovom čísle (napr. PL. ÚS 11/2011), prípadne na ktorom volič nakreslí krúžok mimo poradového čísla kandidáta, resp. na hlasovacom lístku urobí inú úpravu, napr. dopíše rôzny text bez toho, aby zakrúžkoval aj poradové číslo kandidáta (napr. PL. ÚS 17/09).</p> <p>Ústavný súd posudzuje každý prípad individuálne s prihliadnutím na dané okolnosti. Ak by bol hlasovací lístok upravený spôsobom, o ktorom už v minulosti ústavný súd konštatoval, že ho možno považovať za zákonne akceptovateľný, t. j. za platný hlasovací lístok (napr. keď volič na hlasovacom lístku spolu s poradovým číslom zakrúžkuje aj meno kandidáta), avšak volebná komisia by ho vyhodnotila za neplatný, pričom takýto spôsob vyhodnotenia by volebná komisia zvolila nediskriminačne v prípade všetkých kandidátov, pre ústavný súd by bol v tomto prípade takýto postup volebnej komisie určujúci aj napriek tomu, že za iných okolností (napr. toto stanovisko volebnej komisie by</p>

ňou nebolo uplatňované pri všetkých kandidátoch rovnako) by posúdenie platnosti týchto hlasovacích lístkov ústavným súdom mohlo privodiť aj iné ako volebnou komisiou vyslovené závery.

Pri posudzovaní platnosti hlasovacích lístkov ústavný súd na základe argumentu a simili (keďže volebný zákon túto otázku explicitne nerieši, ale ide o podobnú situáciu) zohľadnil ustanovenie § 38 ods. 3 volebného zákona aj v súvislosti s posudzovaním hlasovacích lístkov, na ktorých volič okrem zákonom predpokladanej platnej úpravy hlasovacieho lístka spočívajúcej v zakrúžkovaní poradového čísla kandidáta urobil navyše ešte aj inú úpravu spočívajúcu v dokreslení akejkoľvek kresby na hlasovacom lístku (napr. kvietka alebo ďalšieho krúžka mimo poradových čísel kandidátov, prípadne číslice alebo čiary mimo poradových čísel kandidátov), ako aj prípad, keď volič okrem zakrúžkovania poradového čísla ním zvoleného kandidáta podčiarkol súčasne aj meno tohto kandidáta. Volebný zákon síce uvedenými spôsobmi upravené hlasovacie lístky neuznáva za platné, ale neoznačuje ich ani apriori za neplatné. Ak sa navyše podľa volebného zákona na prečiarknuté alebo dopísané mená akéhokoľvek druhu neprihliada, na základe argumentu podobnosti možno tiež dospieť k záveru, že sa neprihliada napr. ani na súčasné podčiarknutie mena inak riadne zakrúžkovaného kandidáta na hlasovacom lístku. Skúškou správnosti takehoto prístupu je materiálne chápanie zákonnosti a ústavnosti volieb do orgánov samosprávy. Aplikované materiálne chápanie pri posudzovaní platnosti hlasovacieho lístka vedie k celkom jednoznačnému záveru o platnosti aj takto upravených hlasovacích lístkov.

V rámci predbežného prerokovania spojených volebných sťažností sťažovateľov považoval ústavný súd za preukázané, že v prípade minimálne troch hlasov došlo ku skresleniu hlasov získaných kandidátmi na funkciu primátora mesta. Tieto tri hlasy boli príslušnou okrskovou volebnou komisiou (chybne) priradené v prospech odporcu. Už na základe tohto zistenia, keďže rozdiel hlasov medzi sťažovateľom v 1. rade a odporcom bol päť hlasov, bolo potrebné vyhovieť sťažnosti sťažovateľov. Riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (m. m. PL. ÚS 3/09, PL. ÚS 95/2011) nebolo preto nevyhnutné podrobiť ústavnému prieskumu ďalšie účastníkmi navrhované dôkazy.

Ústavným súdom zistené niekoľkonásobné porušenia volebného zákona [opakované (3x) zistenie nesprávneho počtu odovzdaných hlasovacích lístkov a taktiež opakované zistenie nesprávneho vyhodnotenia platnosti hlasovacích lístkov, ako aj nedostatky v zoznamoch voličov] na základe ním vykonaného dokazovania majú takú intenzitu, že vo svojom súhrne reálne spochybňujú dosiahnutý výsledok volieb, a preto boli dôvodom na to, aby ústavný súd v súlade so všeobecnými východiskami, ktoré uplatňuje pri svojom rozhodovaní o volebných sťažnostiach, uplatnil svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde a vyhlásil voľby primátora mesta konané 25. júna 2011 za neplatné.

K tomuto rozhodnutiu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Ľubomíra Dobríka.

Odlišné stanovisko sudkyne JUDr. Ivetty Macejkovej

S rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 104/2011 z 19. októbra 2011 nesúhlasím, a to v rozsahu výroku ako aj v rozsahu odôvodnenia z týchto dôvodov:

Stotožňujem sa s názorom väčšiny pléna, že zistené rozdiely v počtoch hlasov predstavujú „taký závažný nedostatok pri zisťovaní volebného výsledku, ktorý mohol mať v konečnom dôsledku dopad aj na celkový počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných jednotlivým kandidátom na primátora mesta, a teda mohol mať reálny vplyv na výsledok napadnutých volieb, resp. v jeho dôsledku vzniká dôvodná pochybnosť, že výsledok napadnutých volieb neodráža skutočnú vôľu voličov“.

V danom prípade postupom volebnej komisie, ktorá nerešpektovala ustanovenie § 38 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) pri sčítaní hlasovacích lístkov a pri určení, kto bol zvolený za primátora mesta, došlo k závažnému porušeniu volebných predpisov.

Z výsledkov dokazovania ústavného súdu, ktoré bolo uskutočnené prepočítaním hlasovacích lístkov vo všetkých 10 volebných okrskoch, je zrejmé, že odporca ako kandidát č. 1 získal reálne celkom 2518 platných hlasov voličov (oproti 2521 platným hlasom podľa zápisnice mestskej volebnej komisie) a sťažovateľ v 1. rade ako kandidát č.

	<p>2 na primátora získal celkom 2523 platných hlasov voličov (oproti 2516 platným hlasom podľa zápisnice mestskej volebnej komisie). Vykonané dokazovanie preukázalo také porušenia zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb, než bol vyhlásený.</p> <p>Ústavným súdom bol teda zistený iný počet platných hlasov pre jednotlivých kandidátov než volebnou komisiou a výsledky dokazovania, ktorým boli preskúmané hlasovacie lístky zo všetkých volebných okrskov, sú jednoznačné v tom ohľade, že možno konštatovať, že reálne zvolený bol iný kandidát, než ktorý bol vyhlásený za zvoleného. Povaha zisteného porušenia volebného zákona umožnila v tomto prípade presne kvantifikovať jeho vplyv na výsledky volieb. Väčšina pléna ústavného súdu však napriek tejto skutočnosti a bez toho, aby sa argumentačne vysporiadala s alternatívnym petitom zrušenia výsledku volieb, len konštatovala, že výsledky dokazovania majú takú intenzitu, že vo svojom súhrne reálne spochybňujú dosiahnutý výsledok volieb, a sú dôvodom na vyhlásenie volieb za neplatné.</p> <p>Okrem zisteného reálneho výsledku volieb považujem za potrebné poukázať na nie zanedbateľnú skutočnosť, že v predmetnej veci bola posudzovaná ústavnosť a zákonnosť už opakovaných volieb primátora v meste Levoča (predchádzajúce voľby z 27. novembra 2010 boli nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 1/2011 z 9. marca 2011 vyhlásené za neplatné).</p> <p>Vzhľadom na uvedené výsledky vykonaného dokazovania ústavného súdu, s poukázaním na judikatúru ústavného súdu a okolnosti posudzovanej veci sa nemôžem stotožniť s rozhodnutím väčšiny pléna o vyhlásení volieb za neplatné. V predmetnej veci bolo podľa môjho názoru dôvodné, aby ústavný súd uplatnil svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde, a teda aby zrušil rozhodnutie mestskej volebnej komisie a vyhlásil za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený, t. j. sťažovateľa v 1. rade Ing. M. V. ako kandidáta č. 2 na post primátora mesta.</p> <p>Odlíšne stanovisko sudcu JUDr. Ľubomíra Dobríka</p> <p>Keďže sťažovateľ predložil ústavnému súdu alternatívny petit svojho návrhu, v ktorom žiadal vyhlásiť voľby za neplatné [§ 63 ods. 1 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov – ďalej len „zákon o ústavnom súde“] alebo zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený [§ 63 ods. 1 písm. c) citovaného zákona], možnosť voľby rozhodnutia vo veci samej malo plénum.</p> <p>Plénum sa väčšinou hlasov priklonilo k postupu podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde a vyhlásilo voľby za neplatné. Takýto postup podľa mňa nezodpovedá vykonanému dokazovaniu, na základe ktorého mohol byť vyhlásený za zvoleného uchádzač, ktorý bol riadne zvolený. Mohla byť dosiahnutá právna istota bez toho, aby vznikali ďalšie náklady vo verejných financiách na opätovné vykonanie volieb. Takýto postup by bol aj rešpektovaním účelu procesnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku, ktorá sleduje hospodárnosť konania a je aj referenčnou normou pre konanie o ústavnosti a zákonnosti volieb orgánov samosprávy obcí.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Rozhodnutia Ústavného súdu SR: PL. ÚS 8/08, PL. ÚS 11/2011, PL. ÚS 17/09, PL. ÚS 10/07</p>

Spracovala : Mgr. Martina Buchová

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.